

2 राममयं हिमाचलम् ;
देवभूमौ हिमाचले
चतुर्हस्राधिकेषु मन्दिरेषु
प्रतिष्ठासमारोहस्य
प्रसारणम्

3 रघुनाथस्य
नगरीकुल्लूतः चवंरं
रजतपादुका च भगवते
श्रीरामाय अर्पिता

4 एकोनविंशतिः असाधारण-
बालकेभ्यः अस्य वर्षस्य
प्रधानमन्त्रि राष्ट्रिय-बाल-
पुरस्काराः

राममयं वातावरणम्
अयोध्यातः अमेरिकापर्यन्तम्
राममन्दिरप्रतिष्ठा समारोहः

अयोध्यायां श्रीरामः, २२ जनवरी दिनाङ्कः विशेषः दिवसः अयोध्यातः अमेरिकापर्यन्तम् राममन्दिरप्रतिष्ठाकार्यक्रमस्य समारोहः

सोमवासरे प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अयोध्यानगरे रामललायाः अभिषेकं कृतवान्। अनेन सह रामलाला गर्भगृहे उपविष्टः। रामललायाः अभिषेकात् न केवलं भारते अपितु सम्पूर्णं विश्वे उत्सवस्य वातावरणं वर्तते। अमेरिका, मॉरिशस, त्रिनिदाद-टोबैगो इत्यादिषु देशेषु रामभक्तेषु उत्साहः वर्तते। न्यूयॉर्कतः अमेरिकादेशस्य वाशिङ्गटनपर्यन्तं लॉस एन्जल्सपर्यन्तं रामभक्ताः भक्तिविश्वासयोः निमग्नाः दृश्यन्ते स्म। न्यूयॉर्कस्य लोकप्रिये टाइम्स् स्क्वेर् इत्यत्र प्रार्थनासभायाः आयोजनं कृतम्। अस्मिन् काले कार-सभा कृत्वा अन्ये कार्यक्रमः आयोजिताः। अयोध्यानगरस्य राममन्दिरस्य अभिषेकसमारोहस्य साक्षात् प्रसारणं द्रष्टुं न्यूयॉर्कस्य टाइम्स् स्क्वेर् इत्यत्र भारतीयसमुदायस्य सहस्राः नागरिकाः एकत्रिताः आसन्। अस्मिन् काले टाइम्स् स्क्वायर श्रीरामस्य राममन्दिरस्य च 3D चित्रैः परिपूर्णम् आसीत्। अत्र पारम्परिकवेषधारिणः जनाः भजनं गायन्तः नृत्यन्तः च दृश्यन्ते। तस्मिन् एव काले वाशिङ्गटन-नगरस्य वर्जिनिया-राज्यस्य फेयरफैक्स-मण्डले एस.वी. अस्मिन् काले सिक्खाः, मुस्लिमाः, पाकिस्तानीमूलस्य अमेरिकननागरिकाः सहितं २५०० तः अधिकाः जनाः अस्मिन् कार्यक्रमे भागं गृहीतवन्तः। अस्मिन् अवसरे लॉस एन्जल्सनगरे कार-सभायाः आयोजनं कृतम्।

२२ जनवरी दिनाङ्कः सर्वेषां कृते अतीव विशेषः दिवसः आसीत्। अयोध्याया सह सम्पूर्णः देशः प्रसन्नः दृश्यते स्म। रामललायाः स्वागताय देशस्य प्रत्येकं कोणं प्रकाशितम्। सर्वत्र उत्सवस्य वातावरणं आसीत्, यतः शताब्दशः प्रतीक्षायाः अनन्तरं रामलला अयोध्यानगरस्य मन्दिरे उपविष्टा आसीत्... अयोध्यायां अभिषेकसमाप्त्यानन्तरं जनानां युगपुरातनी प्रतीक्षा अपि समाप्ता। रामलला गर्भगृहे उपविष्टवान्। सुवर्णपुष्पैः अलङ्कृतस्य ५१ इञ्च व्यासस्य रामललायाः मूर्तेः अत्यन्तं विशेषाणि चित्राणि उद्भूताः सन्ति। अलङ्कृतमूर्तौ ईश्वरस्य सम्पूर्णं रूपं दृश्यते। चित्रे रामललायाः ललाटे तिलकं कृत्वा अतीव सौम्य मुद्रायां दृश्यते। आभूषणवस्त्रविभूषितस्य रामललायाः मुखे भक्तानां मनमोहकं स्मितं दृश्यते। चित्रे रामललायाः शिरसि सुवर्णमुकुटं, कण्ठे हीरकमौक्तिकहारः च अस्ति। एतदतिरिक्तं कर्णेषु कुण्डलानि अलङ्कृतानि भवन्ति। तस्य हस्ते सुवर्णधनुः बाणः च रामलालः पीतधौतवस्त्रधारिणः दृश्यते। रामललायाः अभिषेकसमारोहे प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी गर्भगृहे रामललायाः पूजां कृतवान् तदनन्तरं मूर्तेः संस्कारः सम्पन्नः। रामललायाः मूर्तिः सुवर्णमरकत-आभूषणैः अलङ्कृता अस्ति। अभिषेकानन्तरं रामललायाः नेत्रपट्टिका अपसारिता। सोमवासरे नेत्रे आच्छादयन्तं दुपट्टं हतमात्रेण सम्पूर्णं जगत् रामललां दृष्टवान्। भक्तानां कृते प्रथमवारं भगवतः रामस्य वस्तुतः दर्शनं प्राप्तम्। ५१ इञ्च व्यासस्य नूतना मूर्तिः गतसप्ताहे एव राममन्दिरे स्थापिता।

भगवतः विष्णोः सप्तमः अवतारः इति मन्यते। शालिग्रामशिलायाः आयुः सहस्राणि वर्षाणि। जलप्रतिरोधी भवति। चन्दनरोलिप्रलेपनेन प्रतिमायाः कान्तिः न प्रभावितः भविष्यति।

प्राणप्रतिष्ठा समारोहे अतिथिभ्यः विशेषोपहारः
अयोध्यायाः राममन्दिरे रामललायाः मूर्तिप्रतिष्ठावसरे बहवः अतिथयः उपस्थिताः आसन्। मन्दिरे अभिषेकसमारोहे उपस्थितेभ्यः अतिथिभ्यः उपहाराः प्रदत्ताः आसन्। मेगा-समारोहे ७,००० तः अधिकाः अतिथयः आमन्त्रिताः आसन्। सूत्रेषु उक्तं यत् अतिथिभ्यः विशेषवस्तूनि उपहाररूपेण प्रदत्तानि सन्ति, येषु अयोध्याविषये पुस्तकं, धातुदीपः, तुलसीमाला, भगवान्नामस्य लिखितः दुपट्टः च सन्ति। पुस्तकस्य शीर्षकं 'अयोध्या धाम - भगवतः निवासस्थानम्', यस्य आवरणे रामललायाः पुरातनमूर्तेः प्रतिमा अपि अस्ति। माला वस्त्रपुटे आगच्छति, यस्मिन् उत्तरप्रदेशपर्यटनं तस्य ध्येयवाक्यं च लिखितम् अस्ति। अतिथिभ्यः चत्वारि विशेषमोदकानि चिप्स, रेवरी, काजू, किशमिशस्य च प्रसादः वित्तः।

अयोध्या सुरम्यैः 'मङ्गलध्वनिभिः' प्रतिध्वनिता।
अभिषेकसमारोहे देशस्य ५० पारम्परिकवाद्ययन्त्राणां प्रयोगः कृतः। अभिषेकसमारोहे वादितस्य सुमधुर'मङ्गलध्वन'-प्रयोगे देशस्य ५० पारम्परिकवाद्यानाम् उपयोगः कृतः। एतानि वाद्ययन्त्राणि उद्धारयन्तः कलाकाराः उत्तरप्रदेशात् बांसुरी, धोलकं च, कर्नाटकतः वीणा, महाराष्ट्रतः सुन्दरी, पञ्जाबतः अल्गोजा, ओडिशातः मर्दला, मध्यप्रदेशात् सन्तूरः, मणिपुरतः पुङ्गः, नागरा, असमतः काली, छत्तीसगढतः तम्बूरा, बिहारतः पखावजः, दिल्लीतः शेहनाई, राजस्थानतः रावणहट्टः च भागं गृहीतवन्तः।

प्रधानमन्त्री नग्नपदं रजतछत्रं हस्ते गृहीत्वा रामललायाः मन्दिरं प्राप्तवान्
अयोध्यायां निर्मिते राममन्दिरे रामलला

विराजितः। राममन्दिरस्य अभिषेकार्थं विश्वस्य सर्वेभ्यः देशेभ्यः बहुसंख्यकाः जनाः आगतवन्तः। अस्मिन् काले सम्पूर्णः देशः 'जय श्री राम' इति घोषैः प्रतिध्वनितम्। तस्मिन् एव काले प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी प्राणप्रतिष्ठायां भागं गृहीतुं अयोध्यानगरं प्राप्तवान्। एतस्मिन् समये सः सुवर्णवर्णीयं कुर्ता, सुवर्णवर्णीयं धौतवस्त्रं, उत्तरीयं च धारयन् दृष्टः। प्रधानमन्त्री मोदी नवनिर्मितस्य राममन्दिरस्य मुख्यद्वारात् पदातिना आयोजनस्थलं प्राप्य गर्भगृहे प्रवेशं कृतवान्। राममन्दिरं प्रविशन् मोदी नग्नपदः आसीत्। एतस्मिन् काले प्रधानमन्त्री स्वहस्ते रक्तवस्त्रवेष्टितं रजतछत्रम् अपि आनयत्। सः रामललाम् अर्पितवान्। अस्मिन् काले प्रेक्षकशालायां उपविष्टाः साधवः, सन्तजनाश्च अतीव प्रसन्नाः, उत्साहपूर्णाः च दृश्यन्ते स्म। पृष्ठभागे उपविष्टाः वीआईपी-अतिथयः स्वस्य मोबाईलदूरभाषयन्त्रेण मनोहरं दृश्यं गृहीत्वा दृश्यन्ते स्म। राममन्दिरं प्राप्तमात्रेण प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत सर्वप्रथमं रामललायाः मूर्तेः दर्शनं कृतवान्। सुवर्णेन अलङ्कृतां राममूर्तिं दृष्ट्वा सर्वे गर्विताः दृश्यन्ते स्म। तदनन्तरं प्रधानमन्त्री आयोजकत्वेन अभिषेकसंस्कारे भागं गृहीतवान्।

प्रधानमन्त्रिणः कर्मकरेषु कृता पुष्पवृष्टिः
अभिषेकानन्तरं प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी मन्दिरस्य निर्माणे निरतैः श्रमिकैः सह मिलितवान्। अस्मिन् समये सः श्रमिकेषु पुष्पवृष्टिं कृत्वा उत्साहवर्धनं कृतवान्। प्रधानमन्त्री उक्तवान् यत् अद्यावधि यूयं जनाः ईश्वरस्य आशीर्वादं प्राप्नुवन्ति। अधुना भवन्तः सम्पूर्णस्य देशस्य आशीर्वादं प्राप्नुवन्ति। प्रधानमन्त्रिणा श्रमिकेभ्यः कथितं यत् इदानीं भवद्भिः स्ववेगवर्धनं कर्तव्यं भविष्यति।

सुभाषितम्
यथा होकेन चक्रेण
न रथस्य गतिर्भवेत्!
एवं परुषकारेण विना
दैवं न सिद्ध्यति!!
भावार्थ- जिस तरह बिना एक पहिये के रथ नहीं चल सकता, ठीक उसी तरह से बिना पुरुषार्थ किये किसी का भाग्य सिद्ध नहीं हो सकता।

२४ प्रतीकसाठवे मुम्बई
सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति
कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

राममयं हिमाचलम् ; देवभूमौ हिमाचले चतुर्सहस्राधिकेषु मन्दिरेषु प्रतिष्ठासमारोहस्य प्रसारणम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।
अयोध्यायां रामललाप्राणप्रतिष्ठासमारोहस्य उपलक्ष्ये सोमवासरे देवभूमिहिमाचलप्रदेशे दीपावलीसदृशं वातावरणं जातम्। देवभूमौ हिमाचले चतुर्सहस्राधिकेषु मन्दिरेषु रामललाप्रतिष्ठासमारोहस्य सजीवप्रसारणं एलईडी- स्क्रीन इति स्थापयित्वा प्रदर्शितम्। प्रत्येकं जनपदस्य मुख्यालये ५१०० तः ११,००० यावत् दीपाः प्रज्वलिताः। राज्यस्य प्रत्येकः व्यक्तिः श्रीरामस्य भक्तिभावे मग्नः अभवत्। अयोध्यायां रामललाप्राणप्रतिष्ठासमारोहस्य उपलक्ष्ये हिमाचलतः ५२ महात्मनाम् अतिरिक्तं भगवतः रघुनाथस्य मुख्ययष्टिधारकः महेश्वरसिंहः, लोकनिर्माणमंत्री विक्रमादित्यसिंहः, काङ्ग्रेसविधायकः सुधीरशर्मा, बॉलीवुड-अभिनेत्री कङ्गना रनौत इत्यादयः अनेके जनाः उपस्थिताः आसन्।

शिमलानगरस्य रिजभूमौ, मॉलमार्गे, धर्मशालायां च बृहत्-कार्यक्रमानाम् आयोजनं कृतम्। मन्दिरेषु, धार्मिककार्यक्रमाः, विभिन्नेषु स्थानेषु शोभायात्राः च निर्गताः। राज्यस्य शक्तिपीठेषु, बज्रेश्वरीमन्दिरं, चामुंडा, ज्वालाम्बी, नयनादेवी, चिंतपूर्णी इत्यत्र च विशेषायोजनम् अभवत्।

राजधानी शिमला- शिमलाजनपदस्य शताधिकेषु मन्दिरेषु राजधान्याः ६० मन्दिरेषु च प्राणप्रतिष्ठा समारोहः भक्तानां कृते सजीवप्रसारणेन प्रदर्शितः। मन्दिरेषु अखण्डरामायणपाठाः, हवनम्, सुन्दरकाण्डपाठाः, हनुमानचालीसापाठाः अभवन्। सायङ्काले मन्दिरेषु दीपमहोत्सवः आचरितः। सायं ७:०० वादने रिजप्राङ्गणे आतिशबाजी अभवत्। राजधान्याः बृहत्तमः कार्यक्रमः रामबाजारे स्थिते राममन्दिरे अभवत्। सोमवासरे प्रातः १०:०० वादने अखण्डरामायणपाठस्य पूर्णता अभवत्। अपराह सार्धद्वादशवादने मन्दिरे एलईडी-ज्वलिकायां अयोध्यायाः सजीवप्रसारणम् अभवत्। सायं ५:०० वादने मन्दिरे ५१०० मूर्तिकादीपाः प्रज्वलिताः।

काङ्गड़ा- काङ्गड़ामण्डले शक्तिपीठज्वालामुख्यां दीपमालाः अलङ्कृताः। माताबज्रेश्वरीमन्दिरे, वीरभद्रमन्दिरे, तारामन्दिरे, ओल्डकाङ्गड़ायां च एलईडी स्क्रीन स्थापिताः आसीत्। रावणस्य नगर्यां बैजनाथे अनेके कार्यक्रमाः अभवन्। धर्मशालायाः कचहरीस्थानके, पिंगलेश्वरमहादेवे सकोहे, राधा-कृष्ण मन्दिरे नरवानायां, कैटमार्गे धर्मशालायां, भागसुनागे, दाड्यां सजीवप्रसारणस्य प्रदर्शनार्थं एलईडी स्थापिता आसीत्। पालमपुरस्य राधाकृष्णमन्दिरे भजन-कीर्तनं जातम्।

सोलनम्- सोलनमण्डले २.५ लक्षाधिकाः दीपाः प्रज्वलिताः। पुरातनबसस्थानके बालनिकुञ्जे च १६,००० दीपाः प्रज्वलिताः भविष्यन्ति। बद्दीनगरस्य दशहरा- क्रीडाङ्गणे ५१०० दीपैः सह भव्य-आतिशबाजी अपि कृता।

लखीकाशी मण्डी- प्राणप्रतिष्ठासमारोहः मण्डीजनपदस्य ५५० तः अधिकेषु मन्दिरेषु धार्मिकस्थानेषु च एलईडीद्वारा सजीवप्रसारणं जातम्। षट् क्विन्टलदेसीघृतेन निर्मितः संयावः चौहटाबाजारे वितरितम्।

रामलल्लायाः प्राण-प्रतिष्ठायाः समारोहस्य साक्षी अभवत् समस्तं जगत् - जयरामठाकुरः
सोमवासरः ऐतिहासिकः दिवसः अभवत् यस्य प्रतीक्षा जनाः वर्षेभ्यः कुर्वन्ति स्म इति पूर्वमुख्यमंत्री एवं विपक्षनेता जयरामठाकुरः अवदत्। वर्षाणां संघर्षस्य, त्यागस्य च कालः रामलल्लायाः प्रतिमायाः प्राण- प्रतिष्ठाया समारोहः सुखदरूपेण प्रकाशमानः अस्ति। अस्य अनन्तसङ्घर्षस्य पृष्ठे सर्वेभ्यः त्यागिभ्यः सः नमनं करोति। रामलल्लायाः प्रतिमायाः प्राण-प्रतिष्ठायाः उत्सवः सम्पूर्णस्य जगतः कल्याणस्य मार्गं प्रशस्तीकरोति। जयरामठाकुरः शिमलानगरस्य लोअरबाजारे स्थितस्य राममन्दिरात् अस्य ऐतिहासिकस्य आयोजनस्य साक्षी अभवत्। असौ तत्र अखण्डरामायणपाठस्य पूर्णताम् अकरोत् तथा च सर्वैः सह भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य आरातिरिक्तम् अकरोत्। अस्मिन्नवसरे सः सर्वेभ्यः अस्य पावनावसरस्य शुभकामनाः अगच्छत्।

रघुनाथनगरी कुल्लू- कुल्लूजनपदे सजीवप्रसारणं कर्तुं भिन्न-भिन्नेषु स्थलेषु चतुर्शताधिकाः एलईडी-ज्वलिकाः स्थापिताः आसन्। अस्मिन् जनपदे १,७३,००० दीपाः प्रज्वलिताः। सोमवासरे प्रातः १०:०० वादनात् भगवतः रघुनाथस्य मन्दिरे सुन्दरकाण्डस्य पाठः अभवत्।

हमीरपुरम्- हमीरपुरमण्डले अपि ५०० तः अधिकेषु मन्दिरेषु कार्यक्रमाः अभवन्। प्राणप्रतिष्ठासमारोहस्य सजीवप्रसारणं गांधीचौकसहितं जनपदे प्रायः विंशत्याधिकेषु स्थानेषु अभवत्। अम्बिकामातामन्दिरे कुठेड़ायां ११,००० दीपाः प्रज्वलिताः। सुजानपुरस्य ऐतिहासिकस्य चौगानभूमौ सहस्रदीपमालाप्रज्वलनस्य कार्यक्रमः अभवत्।

चम्बा- चम्बायां ५१०० घृतदीपाः प्रज्वलिताः। प्रातःकाले मन्दिरेषु प्रभातपरिक्रमा निर्गताः। मन्दिरेषु सुन्दरकाण्डपाठः आरब्धः आसीत्। विश्वहिन्दुपरिषदः प्रदेशाध्यक्षः प्राणप्रतिष्ठाकार्यक्रमस्य हिमाचलसमन्वयकरूपेण च कार्यं कुर्वन् लेखराजराणा अवदत् यत् अयोध्यायां आयोज्ये कार्यक्रमाय हिमाचलतः ६९ जनाः आमन्त्रिताः, येषु ५२ सत्पुरुषाः अपि आमन्त्रिताः सन्ति।

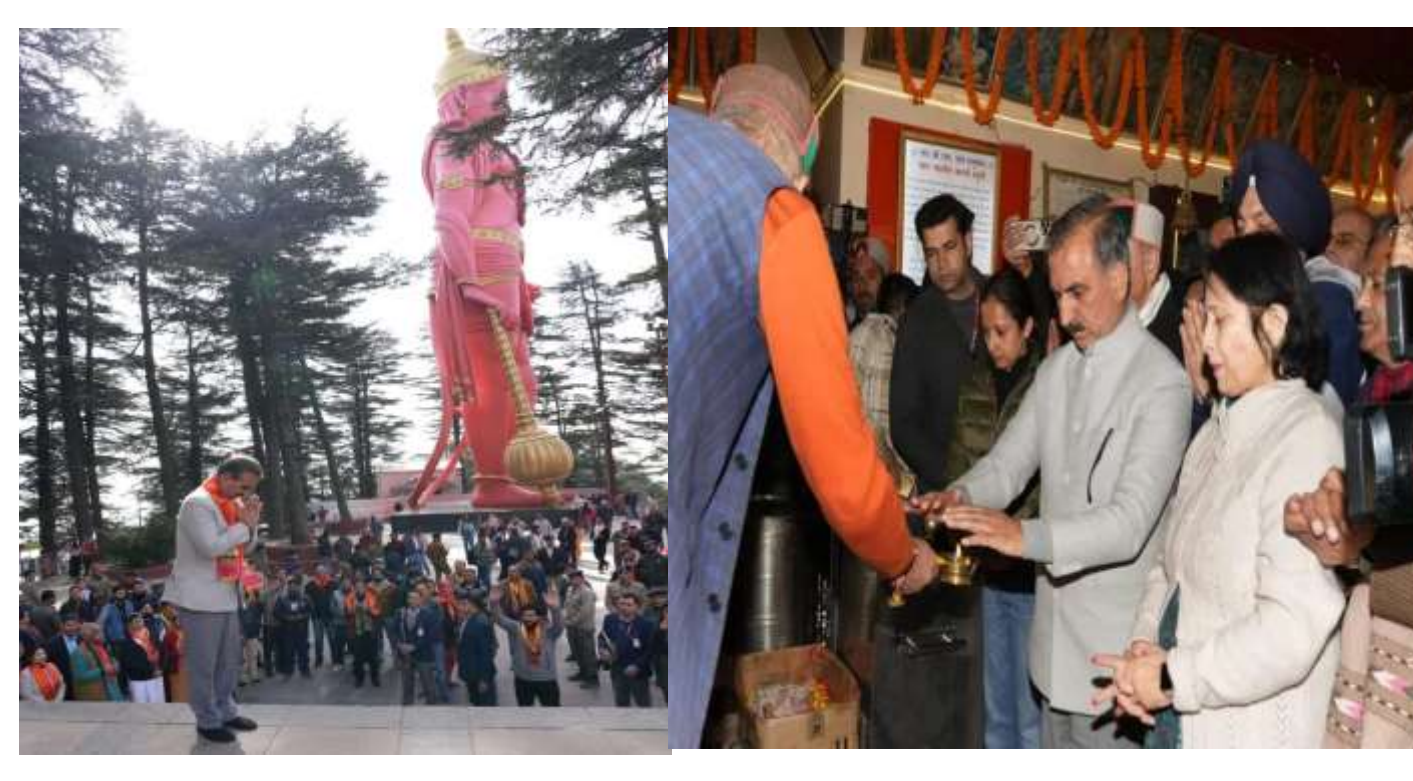
१८१ वर्षाणाम् अनन्तरं श्रीरामस्य मूर्तिं हनुमानघाटमन्दिरात् दर्शनार्थं बहिः आनीता
१८१ वर्षाणामनन्तरं रामपुरस्य हनुमानघाटमन्दिरात् श्रीरामस्य विग्रहः सार्वजनिकदर्शनार्थं बहिः आनीतः। एतदतिरिक्तं व्यापारिणः २०० किलो मोदकवितरणं कृतवन्तः।

द्विदिनानि निःशुल्कबससुविधा
काङ्गड़ा-जनपदस्य राजा का तालाब इत्यत्र केचन निजीबससञ्चालकाः जनानां कृते द्विदिनस्य निःशुल्कयात्रायाः व्यवस्थां कृतवन्तः। शिमलायाम् अपि केचन संचालकाः जनानां कृते एतां सुविधां प्रदातुं चर्चा कृतवन्तः।

राजः वीरभद्रस्य पुत्रेण विक्रमादित्येन धर्मशालायाः विधायकेन सुधीरशर्मणा, गगरेटस्य विधायकेन चैतन्यशर्मणा च अयोध्यायाः रामन्दिरात् प्रेषितानि चित्राणि

मुख्यमन्त्रिणः आधिकारिकनिवासः ओक- ओवरः रङ्गिणीप्रकाशैः अलङ्कृतः प्रतिष्ठासमारोहे मुख्यमन्त्रिणा जाखुमदिरे कृता अर्चना हनुमान-चालीसायाः पाठः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।
अयोध्यायां श्रीरामललायाः प्राणप्रतिष्ठासमारोहस्य उपलक्ष्ये अपि राज्ये उत्साहः वर्तते। हिमाचले धार्मिककार्यक्रमाः अपि आयोज्यन्ते। मुख्यमन्त्रिणः आधिकारिकनिवासस्थानम् ओक-ओवरं रङ्गिणीप्रकाशैः अलङ्कृतम् अस्ति। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः रविवसरे चण्डीगढं प्रति प्रस्थितवान् आसीत्। अनन्तरम् सः २२ जनवरी दिनाङ्के अपराह्णे शिमलानगरं प्रत्यागतवान्। मुख्यमंत्री स्वयं आवासे ओक-ओवर इत्यत्र दीपान् प्रज्वालयेत्यति। मुख्यमंत्री जनान् स्वगृहेषु दीपं प्रज्वालयेत्युम् अपि आह्वानं कृतवान्।

जाखुमदिरे भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य १११ पादमिता प्रतिमा स्थापिता भविष्यति

अयोध्यानगर्यां श्रीरामलल्लायाः प्राण-प्रतिष्ठासमारोहस्य अवसरे मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः शिमलायाः ऐतिहासिके जाखुमदिरे दर्शनं कृतवान् तथा च पूजनं कृत्वा हनुमान-चालीसायाः पाठमपि कृतवान्। असौ उक्तवान् यत् हनुमता विना रामायणं अपूर्णं वर्तते। रामात् बृहत् किमपि सत्यं नास्ति न च हुनमतः बृहत् कश्चिद् भक्तः अस्ति। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् जाखुमदिरे भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य १११ पादमिता मूर्तिः स्थापिता भविष्यति येन भक्ताः हनुमता साकं श्रीरामचन्द्रस्य दर्शनमपि कर्तुं शक्नुवन्ति।

अयोध्यां गत्वा शीघ्रमेव रामलल्लायाः दर्शनं करिष्यति मन्त्रिमण्डलम् - मुकेशः अग्निहोत्री

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।
उपमुख्यमंत्री मुकेशः अग्निहोत्री उक्तवान् यत् हिमाचलतः श्रीरामस्य जन्मभूमिं अयोध्याधामं प्रति बसयानं गमिष्यति। अयोध्याधामे रामलल्लायाः दर्शनं कर्तुं हिमाचलभक्तेभ्यः सुविधा भवतु एतदर्थं प्रयासः भविष्यति। भविष्ये एतदर्थं प्रयत्नाः क्रियन्ते। शीघ्रमेव सम्पूर्णं मन्त्रिमण्डलं अयोध्यां गत्वा रामलल्लायाः दर्शनं कृत्वा आशीर्वादं ग्रहीष्यति। असौ अकथयत् यत् अयोध्यायां भव्यं राममन्दिरं निर्मितम् अस्ति। रामलल्ला विराजितः अस्ति, सुखस्य आनन्दस्य विषयः अस्ति। श्रीराममन्दिरस्य कृते ऐतिहासिकं कार्यं तदा अभवत् यदा पूर्वप्रधानमन्त्री राजीवगान्धी प्रधानमन्त्री आसीत् तदा एव तालाः उद्घाटिताः आसन्। सः अवदत् यत् सर्वैः स्वस्वगृहेषु दीपप्रज्वालनं कृतम् एतद् सर्वं सर्वेषां रामं प्रति श्रद्धा वर्तते। ईशपुरस्य शीतलमातामन्दिरस्य प्राणप्रतिष्ठाकार्यक्रमस्य समये अपि उपमुख्यमंत्री उपस्थितः अभवत्। सायंकाले बनोड़े महादेवमन्दिरं प्रणामं कर्तुमपि गतवान्। राष्ट्रीयसंतबाबाबालजीमहाराजस्य आशीर्वादं ग्रहीतुं राधाकृष्णमन्दिरं कोटलाकलाम् अगच्छत्। उपमुख्यमंत्री अवदत् यत् सर्वेषु मन्दिरेषु सुविधां वर्धयितुम् अपि वयं ध्यानं दद्मः। मुकेश अग्निहोत्री इत्यनेन उक्तं यत् देवभूमिः मन्दिराणां भव्यतायाः, सौन्दर्यीकरणस्य च कार्ययोजनायाः निर्माणे बलं दीयते।

रघुनाथस्य नगरीकुल्लूतः चंवरं रजतपादुका च भगवते श्रीरामाय अर्पिता

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

अयोध्यायां रामललायाः प्राण-प्रतिष्ठायाः कृते भगवतः रघुनाथस्य नगरीकुल्लूतः चंवरं रजतचरणपादुका च भगवतः रघुनाथस्य मुख्ययष्टिधारकः महेश्वरसिंहः समर्पितवान्। महेश्वरसिंहेन अयोध्यायां विश्वहिन्दूपरिषदः संरक्षकाय दिनेशचन्द्राय श्रीरामजन्मभूमि-न्यासस्य उपाध्यक्षाय अशोककुमाराय च भगवतः रामस्य नवीनमूर्तेः प्राण-प्रतिष्ठायै रजतचरणपादुका रजतचंवरं च प्रदत्तम्। महेश्वरसिंहः अयोध्यानगर्यां त्रेतानाथमन्दिरे अपि प्रार्थनां कृतवान्। एतत् तदेव मन्दिरं यस्मात् दशकपूर्वं भगवतः रघुनाथस्य मूर्तिः कुल्लूनगरम् आनीता आसीत्। अस्य कारणात् कुल्लू-इतिहासः अयोध्याया सह सम्बद्धः अस्ति। महेश्वरसिंहः हनुमानगढीमन्दिरे अपि पूजां कृतवान्। भगवतः रघुनाथस्य मुख्ययष्टिधारकः महेश्वरसिंहः अवदत् यत् तस्य पूर्वजस्य राजा जगतसिंहस्य समये अयोध्यानगर्याः त्रेतानाथमन्दिरात् भगवतः रघुनाथस्य मूर्तिः कुल्लूनगरम् आनीता आसीत्। तदनन्तरं अस्माकं कुटुम्बं भगवतः रघुनाथस्य सेवकमात्रम् अस्ति। अयोध्यानगर्यां त्रेतानाथमन्दिरे पूजायाः अवसरः प्राप्तः।

धर्मशाला- दलाईलामा अयोध्यां गन्तुं न शक्तवान्, कथितं कारणम् बोधगयायां शिक्षां दत्त्वा मैक्लोडगंजं प्रत्यागतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मशाला।

तिब्बती सर्वोच्चधर्मगुरु दलाई लामा सोमवासरे मैक्लोडगंजं प्रत्यागतवान्। सोमवासरे गगलविमानस्थानकात् मैक्लोडगंजपर्यन्तं विभिन्नेषु स्थानेषु तोरणमार्गं स्थापयित्वा दलाईलामायाः स्वागतं विहितम्। धर्मगुरुः जानुसमस्यायाः कारणात् अयोध्यां गन्तुं न शक्तवान्। एतदर्थं सः अपि आमन्त्रितः आसीत्। सः सोमवासरे सार्धमासानन्तरं बोधगयायां शिक्षां दत्त्वा पुनः प्रत्यागतवान्। उल्लेखनीयं यत् धार्मिकगुरु ९ दिसम्बर दिनाङ्के देहलीनगरं प्रति प्रस्थितवान् आसीत्। दलाईलामा अस्मिन् काले सिक्किम-पश्चिमबङ्ग-बिहार इत्यादिषु राज्यत्रयेषु भ्रमणं कृतवान्। दलाई लामा बोधगयायां विभिन्न कार्यक्रमेषु भागं स्वीकृतवान्। दलाईलामावर्यस्य मैक्लोडगंजं प्रति प्रत्यागमनस्य वार्तायां पर्यटनव्यापारिणां मुखं अपि प्रकाशितम् अस्ति। दलाईलामायाः पुनरागमनस्य कारणात् अनेकेषु राज्येषु निवसन्तः बौद्धाः अनुयायिनः दलाईलामायाः दर्शनार्थं मैक्लोडगंजं प्राप्तवन्तः, यस्मिन् लद्दाखतः बौद्धभिक्षवः अपि बहूनां सङ्ख्यां प्राप्तवन्तः। होटल-विक्रेतारः वदन्ति यत् दलाई लामा-महोदयस्य मैक्लोडगंजनगरे उपस्थितौ बौद्धभिक्षवः विदेशीयाः पर्यटकाः च बहुसंख्यायाम् आगच्छन्ति। आशास्ति यत् दलाईलामा इत्यस्य पुनरागमनानन्तरं पर्यटकानाम् संख्या अधिका भविष्यति।

सीएसआईआर-पालमपुरस्य ट्यूलिप- वाटिकातः अयोध्यां प्रति प्रेषितानि पुष्पाणि

हिमसंस्कृतवार्ता:- पालमपुरम्।

पालमपुरस्य पुष्पाणि अयोध्यायां आयोज्यमानस्य रामललायाः प्राणप्रतिष्ठासमारोहस्य शोभां प्रसारितवन्तः। एतानि पुष्पाणि (CSIR) पालमपुरस्य ट्यूलिपोद्यानात् प्रेषितानि सन्ति, यानि भगवते श्रीरामाय अर्पितानि। अस्य कारणात् सीएसआईआर अपि गौरवम् अनुभूतवान्। CSIR-IHBT इत्यस्य Tulip Garden भारतस्य द्वितीयं उद्यानं हिमाचलप्रदेशे च प्रथमम् अस्ति। तस्मिन् विविधाः ट्यूलिप-जातयः रोपिताः सन्ति। एतत् उद्यानं हिमाचलप्रदेशस्य प्राकृतिकसौन्दर्यस्य प्रचारार्थं पर्यटनस्य च प्रचारार्थं साहाय्यं कुर्वन् अस्ति। पुष्पसंवर्धनमिशनस्य नोडलवैज्ञानिकः डॉ. भव्यभार्गवः अवदत् यत् अस्मिन् वर्षे जलपोनिकप्रौद्योगिक्याः उपयोगेन ट्यूलिपपुष्पाणाम् उत्पादनं कृतम्। एतानि पुष्पाणि पूजायाः भागत्वेन अयोध्यां प्रति प्रेषितानि सन्ति। संस्थानस्य निदेशकः डॉ. सुदेशकुमार यादवः आशां प्रकटितवान् यत् मिशनेन सह सम्बद्धाः कृषकाः अपि स्वस्वक्षेत्रेषु उत्पादितानि पुष्पाणि अयोध्यानगरं प्रेषयेयुः। आशास्महे यत् एतत् पदं अस्माकं सांस्कृतिकधार्मिकधरोहरस्य भव्यतां वर्धयितुं पालमपुराय नूतनपरिचयं दातुं च साहाय्यं करिष्यति।

संस्कृतभारतीद्वारा अखण्डरामायणपाठः

नयनज्योतिशर्मा, असमः। संस्कृतभारती उत्तर-असम-प्रान्तपक्षतः जनवरी २२ तमे दिनाङ्के अयोध्यानगरे राममन्दिरे भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य प्रतिमूर्तेः प्राणप्रतिष्ठा-कार्यक्रमेण सह सङ्गतिं संस्थाप्य अखण्ड-रामायणपाठकार्यक्रमस्य समायोजनम् अभवत्। कार्यक्रमः २०२४ जनवरी २१ दिनाङ्के मध्याह्ने ११:३० वादनतः आरभ्य २०२४ जनवरी २२ दिनाङ्के दिवा १२:१५ वादनपर्यन्तं प्राचलत्। यावत् पर्यन्तम् अयोध्यानगरस्य राममन्दिरे भगवतः रामस्य मूर्तेः प्राणप्रतिष्ठा न जाता तावत्पर्यन्तं मेघालयं, अरुणाचलप्रदेशः इत्यादिभिः पूर्वाञ्चलीयक्षेत्रैः सह असमराज्यस्य विभिन्नेभ्यः जनपदेभ्यः संस्कृतभारत्याः कार्यकर्तारः निरन्तरं बाल्मीकिविरचितस्य मूलरामायणस्य पाठं कृतवन्तः। कार्यक्रमस्य अस्य सुचारुरूपतया संचालनं सुनिश्चित्य सम्पूर्णम् आयोजनं 'गूगल-मीट' इति माध्यमेन साक्षात् प्रसारितम् अभवत्। चतुर्विंशति-पाठकैः, द्वादशसंचालकैश्च अहर्निशं स्वाध्यायकार्यक्रमोऽयम् अग्रे नीतः। अस्मिन् कार्यक्रमे सम्पूर्णप्रान्तस्य प्रायः द्विसहस्राधिकाः कार्यकर्तारः भागग्रहणं कृतवन्तः। कार्यक्रमस्य उद्घाटनं संस्कृतविद्वान् महेंद्रकन्दलि- पुरस्कारप्राप्तः तुलसीचरणोपाध्यायः अकरोदिति।

श्रीकृष्णानगरे मन्दिरे रामललाप्राणप्रतिष्ठा सुन्दरकाण्डपाठः उत्सवः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी

श्रीकृष्णानगरे हनुमान् मन्दिरे एकवर्षेभ्यः प्रतिवर्षं उत्सवस्य आयोजनं अस्ति। श्रीकृष्णा नगरे हनुमतो मन्दिरे रामललाप्राणप्रतिष्ठा पर्वणि राष्ट्रीय- युवा-हिन्दू- वाहिनी पूर्वचम्पारणस्य सदस्येन हनुमान् मन्दिरस्य परिसरे प्रतिवर्षं रामललाप्राणप्रतिष्ठा पूजां भवति। गतवर्षानुसारम् अस्मिन् वर्षे अपि मन्दिरपरिसरे पूजाव्यवस्थायां परिवर्तनं क्रियते। तत्र सर्वे देवाः महावीरः सरस्वतीमातः लक्ष्मिमातः महादेवः च इत्यादयः देवीदेवानां पूजनं भवति। तथा प्रतिदिनं सायं प्रातः विविधप्रसदवितरणं भवति। प्रतिवर्षानुसारम् अस्मिन् वर्षे अपि भव्यजागरणस्य झांकीआयोजनम् अभवत्। कार्यक्रमस्य सञ्चालनं राष्ट्रीय युवा हिन्दूवाहिनी संगठनस्य मीडियासचिवः संस्कृतशिक्षकः चिकित्सकप्रतिनिधिः कृणालः, कौशिकः, राजूसिंहः, राकेशकुमारः, अंकितसिंहः, दिवाकरसिंहः, दीपकः कुमारः, बबलू कुमारः आदयः सदस्यगणः जनाः च उपस्थिताः आसन्। कथितवन्तः यत् "एतानि दशदिनानि अस्माकं सनातनिनां कृते ऐतिहासिकः अस्ति। बहवः जनाः सदस्याः च प्रतिदिनं पूजनं, श्री दुर्गासप्तशती, सुन्दरकाण्डस्य पाठः, अस्य पाठं कुर्वन्तः आसन्। जनाः सायं प्रातः पूजायां उपस्थिताः भवन्ति।

रामलला- अभिषेकदिने मोतिहारीनगरे झांकी- महाप्रसाद-उत्सवः आचरितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी

श्री अयोध्यायां रामलला- अभिषेकस्य अवसरे पूर्वनिर्धारितकार्यक्रमानुसारम् विहिपद्वारा आयोजिते कार्यक्रमे सर्वे जना उत्साहपूर्वकं भागं गृहीतवन्तः। प्रथमं ललाटे कलशं कृत्वा गायत्रीमन्दिरात् शतशः महिलाः कन्याः च भव्यशोभायात्राम् अकुर्वन्, यस्मिन् अद्भुतं रामचित्रं प्रचलति स्म, वेदविद्यालयस्य छात्रैः संस्कृतेन मन्त्राः जपन्ति स्म। सम्पूर्ण कार्यक्रमं प्रसिद्धेन वैद्येन संचालितम् डॉ. हेनाचन्द्र च बिहार-झारखण्डप्रकोष्ठस्य प्रमुखः अशोक श्रीवास्तवः अधिवक्त्ररूपेण कार्यं कुर्वन् आसीत्। शोभायात्रा स्टेशनमार्गेण नरसिंहबाबामन्दिरं प्राप्तवती यत्र कारसेवकानां सम्मानं डॉ. चन्द्रपरिवारेण बृहत्तमञ्चे गणेशवन्दनादिने नृत्यमपि कलाकारैः प्रदर्शितम्। ये भगवतः रामस्य स्वतःस्फूर्त अभिषेकस्य अवसरे भजनकीर्तनस्य, पूजापाठस्य च माध्यमेन सम्पूर्ण वातावरणं भक्त्या पूरितवन्तः, ते अवदन् यत् अहं करसेवायाः अपि लघुः भागः इति अहं बहु गर्वम् अनुभवामि। सः अवदत् यत् अद्य शहीदाः कारसेवकाश्च स्वप्राणान् त्यागं कृत्वा सच्चिदानन्दं प्राप्तवन्तः। मुख्यवक्त्रत्वेन संघस्य नेता सुनील पाण्डेयः उक्तवान् यत् लक्षशः रामभक्तानां संघर्षानन्तरम् अद्य अयं दिवसः दृश्यते। सम्पूर्ण हिन्दूसमाजस्य संगठितशक्तिः एव एतादृशं कार्यं कर्तुं समर्था अभवत्, अतः सम्पूर्णः हिन्दूसमाजः समृद्धः अस्ति अतः सर्वैः जाति-उन्मूलनार्थं कार्यं कर्तव्यं येन हिन्दूसमाजः सशक्तः भवितुम् अर्हति। संघस्य कृष्ण कुमारः, रविशंकर वर्मा, प्रो राजेश सिन्हा, डॉ. सुभाष चन्द्रा, राकेश ठाकुरः, उमेशसिंहः, देवेन्द्र कुमार सिंहः, प्रियंका नागवंशी, अरूण सिन्हाः सम्बोधनसमये इदमपि उक्तवन्तः यत् अद्य सम्पूर्णविश्वस्य हिन्दूसमाजस्य कृते अतीव सुखदः दिवसः यतः वयं स्वचक्षुषा भगवान् रामस्य प्राणप्रतिष्ठा कार्यक्रमस्य साक्षिणः स्मः। अन्ते सर्वेभ्यः धन्यवादं दत्त्वा डॉ. हेनाचन्द्रा अवदत् यत् रामः अस्माकं राष्ट्रः अस्ति, माता सीता अस्माकं संस्कृतिः अस्ति। रामं विना वयं सनातनाः अपूर्णाः स्मः। अस्माभिः भगवतः रामस्य आदर्शान् आत्मसातव्याः सन्ति तदा भारतं निश्चितरूपेण विश्वनेता भविष्यति पुनः। अन्ते शतशः जनाः भण्डारायां प्रसादरूपेण खिचडीं सेवन्ते स्म। शतशः मातृभगिनीभिः सह स्थले एव आनन्द प्रकाशः शेखर पांडेयः, रतनेश राजः मनीष कुमारः, हेमनत कुमारः, राहुल सिंहः, धर्मेन्द्र ठाकुरः, आशुतोष कुमारः, आनन्दसिंहः मधुरेनदर सिंहः, उद्देश्य गुप्ता, अरविंद श्रीवास्तवः, आलोक चन्द्रः, जितेन्द्र त्रिपाठी, कुन्दन गुप्ताः, अंकित श्रीवास्तवः, अंकुर श्रीवास्तवः सचिनकुमारः, चन्दन श्रीवास्तवः, सत्यम कुमारः, किरण शर्मा अन्ये बहवः अधिकारिणश्च उपस्थिताः आसन्।

संस्कृते परास्नातिका कोटद्वारमहाविद्यालयतः स्वर्णपदकधारिका आंचलबिष्टः बी.एड. संलग्ने सति राष्ट्रीयपात्रतापरीक्षायां रचितवती इतिहासम्

हिमसंस्कृतवार्ताः, कुलदीपमैन्दोला। कोटद्वारपी. जी. अस्मिन् समये महाविद्यालये कोटद्वारे नेट्-परिणामस्य घोषणानन्तरं सर्वत्र प्रसन्नतायाः वातावरणं तदा समुत्पन्नम् आसीत् यदा बहवः छात्राः नेट् इत्यस्मिन् सफलाः अभवन्। विशेषतः संस्कृते एम.ए.-विषये स्वर्णपदकं प्राप्तकर्त्री आञ्चलबिष्टः संस्कृते नेट्-परीक्षां उत्तीर्य स्वर्णमितिहासस्य निर्माणं कृत्वा अन्यभाषाणां श्रेष्ठतायाः गौरवं भङ्गं कृतवती। स्वर्ण-तेजस्वी-तारिका आञ्चलबिष्टः राजकीयस्नातकोत्तरमहाविद्यालयस्य संस्कृतविभागस्य छात्रा वर्तते। सा प्रथमवारं यू.जी. C.NET इत्यस्यां परीक्षायाम् उत्तीर्णा अभवत्। एतदेव न अपि तु कोटद्वारमहाविद्यालयस्य आंचलबिष्टः एम.ए. पदव्यां श्रीदेवसुमनविश्वविद्यालयबादशाहीथौलटिहरीगढ़वालतः स्वर्णपदकविजेता अपि अस्ति। आञ्चलस्य संस्कृतविषयाध्ययनस्य विशेषरुचिः आसीत्, अस्याः रुचिः, उत्साहः, समर्पणं च कारणात् सा गन्तव्यस्थानं प्राप्तुं सफला अभवत्। न केवलम् एतत् अपितु सफलपरिश्रमस्य आधारेण सा सम्प्रति बी. एड् इत्यत्र अपि अध्ययनं करोति। तस्याः स्वप्नः संस्कृतक्षेत्रे उच्चशिक्षायां नूतनाम् उपलब्धिं प्राप्तुं वर्तते। वास्तविकतया सा स्वमार्गदर्शकानां पदम् अनुसृत्य प्राध्यापिका भवितुम् इच्छति। आंचलबिष्टः चैलुसैणस्य सरस्वतीशिशुमन्दिरतः प्राथमिकशिक्षां तथा ९ कक्षातः १२ कक्षापर्यन्तं माध्यमिकशिक्षाम् अधीतवती। बी.ए.कक्षा सा कोटद्वारभाबरमहाविद्यालयात् उत्तीर्णा कृतवती। सम्प्रति सा बी.एड् छात्रा अपि अस्ति। आञ्चलः उत्तराखण्डस्य जुड़ग्रामस्य निवासी अस्ति। तस्याः परिवारे पिता श्री देवेन्द्रसिंहः बिष्टः, माता देवेश्वरबिष्टः, भ्राता अक्षयबिष्टः च सन्ति। तया सफलतायां कथितं यत् प्राचार्यमहोदयायाः शुभाशीषः प्रसन्नता च वस्तुतः अतीव भावुकम् आसीत्। तेषां सुखं प्रकटयितुं मम शब्दाः न सन्ति। महाविद्यालयस्य प्राचार्या च मार्गदर्शिकाः अभवन् भावुकाः अवसरेस्मिन् प्राचार्या प्रो. जानकीपंवारवर्या छात्रां पुरस्कृत्य उज्वलभविष्यस्य कृते अग्रे गच्छन्तीति आग्रहं कृत्वा कार्यं सफलतायाः सोपानं इति वदन् आशीर्वादं दत्तवती।

सा राष्ट्रीयपात्रतापरीक्षायाः उत्तीर्णतां श्रुत्वा प्रसन्ना भूत्वा तत्कालं धनराशिद्वारा पुरस्कृतवती च कण्ठालिंगेन सह बहुशुभकामनां दत्तवती। संस्कृतविभागस्य प्रभारीद्वारा डा.अरणिमामिश्राद्वारा अस्मिन् सुखदक्षणे कथितं यत् सर्वेषां कृते अतीव प्रसन्नतायाः क्षणः आसीत् वयं बहुभावुकाः स्मः। सा अवदत् यत् संस्कृतविभागस्य प्राध्यापिकाः कठिनपरिस्थितौ छात्राणां प्रतिभावर्धनार्थं महान् कार्यं कृतवत्यः तदर्थं एतासां सर्वासां धन्यवादं अभिनन्दनं च। तया छात्र शोधोपाध्ये अपि प्रेरिता। सहैव डॉ. रोशनी असवालः एवं प्रियम-अग्रवालः छात्रायाः सफलतायै हार्दिकम् अभिनन्दनं एवं शुभकामनां च दत्तवत्यः। संस्कृतसमाजसेवकः पौडीतः च संस्कृतभारत्याः सहसंयोजकः तथा च रा.इ.का.कोटद्वारस्य संस्कृताध्यापकेन कुलदीपमैन्दोलाद्वारा महाविद्यालयस्य प्राचार्या, संस्कृतविभागप्रभारीं च मार्गदर्शिकां च अभिवादनं कृत्वा कृतज्ञतां प्रकटितवान् यत् एतादृशसफलतायाः कारणेन संस्कृतजगतः प्रसिद्धिः वर्धिता अस्ति। आधुनिकसमाजस्य यत्र जनाः संस्कृतात् पलायन्ते, तत्र आञ्चलः वस्तुतः छात्राणां कृते अद्भुतं उदाहरणं स्थापितवती।

एकोनविंशतिः असाधारण-बालकेभ्यः अस्य वर्षस्य प्रधानमन्त्रि राष्ट्रिय-बाल-पुरस्काराः

प्रधानमन्त्रिराष्ट्रियबालपुरस्कारवितरणक्षेत्राणां राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः विज्ञान-भवने आयोज्यमाणे पुरस्कार-समारोहे एकोनविंशतिः असाधारण-बालकेभ्यः अस्य वर्षस्य प्रधानमन्त्रि राष्ट्रिय-बाल-पुरस्कारान् समर्प्य तान् सम्मानयिष्यति। अथ च प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदी श्वः जनवरी त्रयोविंशत्यां पुरस्कार-विजेतृभिः बालकैः साकं सम्भाषणम् आचरिष्यति। प्रधानमन्त्रि राष्ट्रिय-बाल-पुरस्कारः-कला-संस्कृति-वीरता-नवाचार-विज्ञान-प्रौद्योगिकी-समाजसेवा-खेल प्रभृतीनां समेषां असाधारणोपलब्धि-युतेभ्यः उत्कृष्ट बालकेभ्यः प्रदीयते। अस्मिन् वर्षे प्रधानमन्त्रि-राष्ट्रिय-बाल-पुरस्कार विजेतृषु नव बालकाः, दश बालिकाः च समाविशन्ति। महिला-बाल-विकास-मन्त्रि-पदारूढा स्मृति ईराणी, महिला-बाल-विकास-राज्यमन्त्री, मुञ्जपारा-महेन्द्र-भाई-वर्यः चापि अस्मिन् पुरस्कार-वितरणावसरे उपस्थास्यतः। इमे बालकाः जनवरी-षड्विंशत्यां गणतन्त्र दिवसीय समारोहेऽपि सम्मिलिताः भविष्यन्ति।

अमेरिका-झंझावाते १० जनाः मृताः

अमेरिकादेशे गतसप्ताहे समागतेन भीषणेन हिम-झंझावातेन शैत्यप्रकोपेण च साम्प्रतं यावत् नवतिः मिताः जनाः पंचतां प्राप्ताः सन्ति। तत्रत्यानि स्रोतांसि सूच्यन्ति यत् टेनेसी-ओरेगन-देशयोः तीव्रहिम झंझावातस्य अनन्तरं तत्र आपत्कालः प्रवर्तितः अस्ति। ओरेगन देशे प्रायः सार्धचतुस्रहस्र-मिताः जनाः विद्युत् अभावे जीवन्तः सन्ति। आशास्यते यत् आगामि दिनेषु भीषणे हिमपाते न्यूनता अगमिष्यति। तत्र हि अमेरिकादेशस्य ऋतुविज्ञान-विभागेन कतिपयेषु स्थानेषु अतोपि भीषण-हिमपातस्य संचेतना प्रख्यापितास्ति।

उपराष्ट्रपति देशवासिनः मङ्गल-वचोभिः वर्धापितवान्

उपराष्ट्रपतिः जगदीप धनखड़ः ऐतिहासिक-नगर्याम् अयोध्यायां श्रीराम-मन्दिर-प्राण-प्रतिष्ठायाः विशिष्टे दिवसे देशवासिनः मङ्गल-वचोभिः वर्धापितवान्। एकस्मिन् सामाजिक सञ्जालीय-सन्देशे श्रीधनखड़ः व्यलिखत् यत् समस्ते देशे उत्सवस्य वातावरणम् अस्ति, एतद्धि राष्ट्रिय गौरवस्य पुनर्जागरणस्य प्रतीकभूतम् अस्ति। अस्मिन् अवसरे अमुना भगवतः श्रीरामस्य निष्ठा-क्षमा-वीरता-विनम्रता-करुणा-सन्निभान् मानवीयान् गुणान् जीवन-मूल्यत्वेन निजजीवने धारणार्थमपि अध्वर्थिताः येन विश्वे शान्तिसंधारणं सम्भवेत्।

डेनिस फ्रांसिसः दिल्लीं सम्प्राप्तः

संयुक्तराष्ट्र-महासभायाः अष्ट-सप्तति-तमस्य सत्रस्य अध्यक्षः डेनिस फ्रांसिसः पञ्च-दिवसीय भारत यात्राप्रसङ्गे अद्य दिल्लीं सम्प्राप्तः। संयुक्तराष्ट्र-महासभायाः अष्ट-सप्तति-तमस्य सत्रस्य अध्यक्षः डेनिस फ्रांसिसः पञ्च-दिवसीय-भारत-यात्रा-प्रसङ्गे अद्य दिल्लीं सम्प्राप्तः अस्ति। विदेश मन्त्रालयेन प्रोच्यते यत् तस्य यात्रा भारत-संयुक्तराष्ट्रयोः सम्बन्धान् सुदृढीकर्तुं भारतस्य प्राथमिकतानां वैश्विक समाह्वानानां च विषये विचाराणां आदानस्य प्रदानस्य चावसरो वर्तते। यात्रावसरे श्रीफ्रांसिसः विदेशमन्त्री डॉ. एस. जयशंकरेण साकं परस्परं हित साधनानां विभिन्नेषु बहुपक्षीयेषु

प्रकरणेषु मन्त्राणां करिष्यति। असौ महात्मगान्धिनः समाधि-स्थले राजघट्टे तस्मै श्रद्धाञ्जलिमपि समर्पयिष्यति। श्रीफ्रांसिसः अङ्गीय-सार्वजनिक-आधारिक संरचना-विषये गोल-मञ्च-मन्त्रणोपवेशने अपि सम्मिलितः भविष्यति। फ्रांसिसः बुधवासरे भारतीय-वैश्विक परिषदि बहुपक्षवादस्य शान्ति-सन्धारणस्य, समृद्धेः, प्रगतेः, संवहनीयता-विषये चापि व्याख्यानं प्रदास्यति। श्रीफ्रांसिसः जयपुरं, मुम्बयीं चापि गमिष्यति। मुम्बय्याम् असौ आतङ्क्या-क्रमणानां स्मारके हुतिङ्ङतेभ्यः वीरेभ्यः पुष्पांजलिं अर्पयिष्यति। तदनु असौ राष्ट्रिय स्टॉक एक्सचेंज इति अंशधन-विपण्यां ऑब्जर्वर रिसर्च फाउंडेशन इत्यस्य कार्यक्रमे बहुपक्षवाद-विषये निज-विचारान् उपस्थापयिष्यति। श्रीफ्रांसिसः महाराष्ट्र राजकीयातिथि-रूपेण गणतन्त्र-दिवसीय समारोहे सहभागी भविष्यति।

८ "बालरामाष्टकम्" ८

विना रामदेवं विना रामपूजां, विना मन्दिरं भारतं नैव तीर्थम्। सदा मन्दिरं स्यान्मदीये सुदेशे, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥1 सुभव्ये सुदिव्ये तथा मन्दिरे हे, प्रदेशोत्तरे राजते रामदेव! अयोध्यानगर्यां कपीशस्य देवं, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥2 प्रभुं सर्वदेवन्तु राजीवनेत्रं सदा रामचन्द्रं रमानन्दनं तम्। जटायुप्रियं रावणघ्नं रमेशं, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥3 महामन्दिरे शोभते रामदेवः, अयोध्यानगर्यां महामन्दिरं भो। कपीशप्रियं जानकीनायकं तं, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥4 प्रियं रामचन्द्रं तथा कोशलेशं सुलोके सदा दृश्यते रामराज्यम्। धनुर्धारिणं दुष्टसंहारिणं तं, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥5 महादेवभक्तं हि सुग्रीवमित्रं, अभीष्टप्रदायं महानायकं तम्। रमाप्राणनाथम् अयोध्यानरेशं, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥6 सदा सिद्धहस्तं चतुर्वेदकण्ठं, महाशैवसिद्धं तु लंकेशविप्रम्। दशग्रीवसंहारकं कौशलेशं, भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥7 वयं धन्य दृष्ट्वा हि रामप्रतिष्ठां, सुसन्तोऽपि धन्यः सुभक्तोऽपि धन्यः। सदा बालरूपं कवीनामभीष्टं भजेऽहं भजेऽहं सदा बालरामम् ॥8 बालरामाष्टकं पुण्यं भाषितं रविरञ्जनैः। रामपार्श्वे सदा पठेत्तेषां रामः प्रसीदति। झाकोशः झोपाख्यो रविरञ्जनः 22-01-2024 दिवसीय

श्रीलंकायां आचरिता विशेषरामपूजा

अयोध्यायां श्रीराम-मन्दिरस्य प्राण-प्रतिष्ठायाः ऐतिहासिके अवसरे श्रीलंकादेशे अपि विभिन्नदेषु स्थानेषु श्रीरामोत्सवाः क्रियन्ते। भारतीयसमुदायस्य जनाः मिलित्वा कोलम्बो, सीता एलिया, जाफना चेति स्थानेषु विशेषपूजनानां आयोजनं कृतवन्तः। सीता एलिया इत्यत्र सीता अम्मन मन्दिरे विशेषपूजा आयोजिता, यत्र सीता देवी रावणेन अपहरणानन्तरं स्थापिता आसीत्। रामबोधस्थे श्रीभक्त हनुमानमन्दिरे तदनन्तरं शोभायात्रा, अन्नदानं चेति उत्सवाः आयोजिताः। तदतिरिक्तं कोलम्बोनगरस्य सरस्वतीभवने अपि विशेषप्रार्थनाः आयोजिताः यत्र दूरदर्शनस्य साक्षान् प्रसारणद्वारा प्राण-प्रतिष्ठाकार्यक्रमणजनैः दृष्टः श्रीलंकादेशस्य रामायणकालादेव भारतेन सह नैकटिकः सम्बन्धः अस्ति।